

LEOPOLDOV

4/2021

DNES

...večne mladá radosť...

S primátorkou o živote v meste a vízii mesta

Po čase sme opäť zaklopali na dvere pracovne primátorky mesta Terézie Kavuliakovej, tentoraz však už na prízemí novej budovy mestského úradu, aby sme sa dozvedeli čo-to zo zákulisia aktuálne realizovaných projektov v meste, ale aj o tom, aká dôležitá je interakcia medzi mestom a občanmi.

Pracovníci úradu od júla fungujú v nových priestoroch, ako sa vám tu pracuje?

Architektúra nového mestského úradu je moderná a súčasná. Nie som v tejto oblasti odborníčka, ale pomôžem si názormi viacerých architektov, ktorí navštívili nový mestský úrad a ocenili, že také malé mesto, ako je Leopoldov, sa pustilo do takej náročnej úlohy, ako je stavba nového úradu, navyše s takou výraznou architektúrou, ktorá podľa nich dosahuje až európsku úroveň. Takéto názory odborníkov ma veľmi tešia a som rada, že novú budovu mestského úradu pozitívne vníma aj väčšina Leopoldovčanov. Aj keď na základe

ohlasov, ktoré máme, môžem povedať, že nie všetkým sa vizuálna podoba nového úradu páči. Niektorým občanom sa napríklad nepáčili betónové neomietnuté steny. Na druhej strane v rámci pozitívnych ohlasov obyvatelia ocenili väčšiu prehľadnosť a veľkorysosť priestoru. Názorová variabilita je prirodzená, každý má iný vkus. Podstatné je, že je tu viac miesta, lepšie technické vybavenie, občania môžu byť vybavení individuálne, v súkromí, pretože kancelárie, ktoré sú najviac vyťažené, sa nachádzajú na prízemí a sú samostatné. Veľmi oceňujeme novú sobášnu sieň, v ktorej sme už aj sobášili a mladomanželia aj ich hostia boli spokojní. V tejto miestnosti sme realizovali aj výstavu obrazov počas leopoldovských hodov, takže ju vieme využiť flexibilne na to, na čo potrebujeme, vieme s týmto priestorom pracovať. Zamestnanci v letných horúčavách ocenili, že vďaka technológiám, ktoré tu máme, sa priestory úradu môžu konštantne a vyvážené chladiť, takže pracovníci môžu fungovať v oveľa lepších podmienkach a vďaka tomu sme napríklad nemuseli obmedzovať chod úradu počas extrémne teplých dní, ako to bolo po minulé roky, keď sme v horúčavách úrad zatvárali skôr. Mohli sme teda občanom ponúknuť plnohodnotné služby bez obmedzení. Hoci v novej budove fungujeme už nejaký čas, ešte stále sa tu postupne udomáčkujeme, reorganizujeme kancelárie, nemáme ešte dodané všetok nový nábytok, ale postupne sa všetko už dostáva do zabehnutých kolají.

Nedávno sa v Leopoldove po dlhšej dobe realizovalo väčšie kultúrne podujatie – leopoldovské hody. Ako hodnotíte ich priebeh? Má mesto v pláne v tomto roku realizovať ďalšie kultúrne podujatia?

Veľmi sme sa tešili, že vôbec môžeme niečo urobiť. Neboli to klasické hody s takým bohatým programom, aký bol napríklad v roku 2019, ale takmer po roku to bolo prvé väčšie podujatie. Organizáciu nám podobne ako všetkým mestám a obciam sťažovala skutočnosť, že opatrenia sa síce zmiernili, ale takmer do poslednej chvíle sme nevedeli, čo

všetko budeme musieť dodržať a ako to nakoniec dopadne, pretože epidemická situácia sa mohla každú chvíľu zmeniť. Takže som rada, že sa nám to podarilo zorganizovať v takom rozsahu, v akom sa to nakoniec uskutočnilo. Boli sme radi, že sme mohli v nových priestoroch predstaviť výstavu obrazov Emila Pauloviča. V rámci programu dostali priestor aj miestne zoskupenia – kapela Mestečanka, ktorá už tradične nemohla chýbať v programe leopoldovských hodov, a Klub slovenského folklóru Mestečko, ktorý sa predstavil s úplne novým pásmom a o týždeň neskôr naše mesto reprezentoval aj na Folklórnych slávnostiach v Červeníku. Rovnako pozitívne hodnotím aj vystúpenia celoslovensky známych hudobníkov – Bystrík bandy a kapely Sokoly. Okrem hodov sme tento rok realizovali aj podujatie Filmové noci pod hviezdami, výlet na kúpalisko, výlet na bicykloch, na konci augusta sa uskutočnila aj súťaž vo varení guláša a plánujeme ešte zrealizovať nejaké podujatie pre deti. Všetko však bude závisieť od epidemickej situácie.

Nový park sa kvôli vandalizmu už nejaký čas zamyká. Funguje tento spôsob ochrany mestských priestorov?

Park sa zamykal aj predtým. Určite to považujem za jeden zo spôsobov, ako znížiť vandalizmus. Momentálne pracujeme ešte aj na posilnení kamerového systému v Novom parku. Som rada, že stromy, ktoré sme tu vysadili, zasa o kúsok vyrástli, prostredie je zasa o niečo krajšie, chládkov intenzívnejší. V horúcich letných dňoch je veľmi dobré, že v Leopoldove máme verejný priestor, kde je možné tráviť čas v chládku. V budúcnosti by sme park radi viac využili aj na rôzne podujatia, najmä pre deti.

Mesto do konca roka plánuje realizovať viacero rekonštrukčných prác na cestách. Okrem opráv výtlkov na viacerých uliciach sa bude opravovať aj cesta na Štrkovku a Kukučínova ulica. Kandidátov na opravy je však viac. Na základe čoho mestské zastupiteľstvo a vedenie mesta určuje postupnosť týchto investícií?

Tých kritérií je viac. Napr. oprava cesty na Štrkovku sa na mestskom zastupiteľstve prerokúvala už viackrát, ale vždy sa našli iné investície, ktoré poslanci vnímali ako dôležitejšie. Jedným z faktorov, ktoré pri rozdeľovaní financií zohľadňujeme, je úsilie robiť to komplexne a podľa konkrétneho plánu. Preto sa snažíme nové stavby, rekonštrukcie a projekty v Leopoldove riešiť komplexne, v kontexte celého mesta a s víziou do budúcnosti. Takže sa obraciame na projektantov, ktorí dokážu do návrhov preniesť moderné prvky, a to nielen z hľadiska vizuálnej podoby, ale napríklad aj v súvislosti s klimatickými zmenami a ekológiou. Chceme byť teda moderní a ekonomickí, ale aj efektívni a ekologickí. S takýmto zámerom sme napríklad budovali Nový park, ktorý je navrhnutý tak, aby vyžadoval čo najmenej údržby, aby sme tam vytvorili miesto s dostatkom chládku v horúcich dňoch, kedy si ľudia nemôžu sadnúť na námestia plné betónu, bez stromov a osvieženia, kde je ešte o desať stupňov viac ako v iných častiach miest. Deti sa nemôžu hrať na detských ihriskách, ktoré sú rozpálené a pod. Klimatické zmeny napríklad zohľadňujeme aj v rámci rekonštrukcie ulíc a ciest. Stále častejšie intenzívne príválové dažde spôsobujú, že nám na viacerých miestach stojí dažďová voda, obyvateľom to strpčuje život a my to, pochopiteľne,

musíme a chceme riešiť. Vďaka tomu, že Hollého ulica bola rekonštruovaná už s cieľom takýmto situáciám predchádzať a boli tu použité viaceré vodozadržné opatrenia, problém so stojatou dažďovou vodou na tejto ulici vôbec nemáme. Tento rok sa napríklad začne oprava Kukučínovej ulice, ktorou vyriešime hneď tri problémy – vodu, ktorá po daždoch stojí na križovatke Kukučínovej a Záhradníckej ulice, dobudovanie chodníka z Kopaníc až do centra mesta a opravu cesty. Takže verím, že naša snaha o moderné vízie, aplikáciu moderných prvkov s pohľadom do budúcnosti a predvídaním niektorých javov, ktorým ako spoločnosť v budúcnosti budeme musieť čeliť, má zmysel.

Veľký projekt cyklotrás, ktorý sa mal realizovať ako spolupráca viacerých obcí, bohužiaľ, nebol podporený. Plánuje mesto napriek tomu nejakým spôsobom zlepšiť možnosti pre cyklistov?

Aj keď nie tak intenzívne, ako sa mali podmienky pre cyklistov zlepšiť v prípade projektu, ktorý spomínate, ale usilujeme sa hľadať financie a riešenia v rámci našich možností. Budúci rok by sa napríklad mala realizovať rekonštrukcia priestoru pred železničnou stanicou, kde vznikne nové cyklostojisko. Istým spôsobom predstavuje zlepšenie aj oprava cesty na Štrkovku, ktorú sme nedávno realizovali, a obyvatelia nášho mesta sa k jazeru už dostanú po krásnej novej ceste. Tešíme sa, že to ocenili nielen Leopoldovčania, ale dostali sme pozitívne ohlasy aj od ľudí z okolitých miest. Máme avízo z VÚC, že v budúcnosti by sa na túto cestu mohla napojiť cyklotrasa smerom do Hlohovca.

V základnej škole v súčasnosti vzniká nový dvor, ktorý umožní žiakom názorné učenie vonku, založené na vlastnej skúsenosti, navyše je to participatívna občiansky projekt, v ktorom sa stretáva úsilie, finančná podpora a práca mesta, ale aj občanov, ktorí sa na budovaní dvora podieľajú. A nie je to jediný participatívny projekt, podobne sa realizovala aj stavba drevenej konštrukcie na dvore materskej školy. Ako vnímate takéto projekty?

Uchádzame sa o financie prostredníctvom mnohých projektov. Usilujeme sa čo najviac využívať takto získané peniaze, vďaka ktorým sme mohli aj doteraz realizovať veľa zaujímavých projektov, na ktoré by sme v rozpočte peniaze určite nenašli ľahko. Je to beh na dlhé trate, ale vidíme v tom veľký zmysel. Tento spôsob financovania považujeme za príležitosť obohatiť mestský rozpočet a zlepšiť život v našom meste. Preto sa do výziev stále intenzívne zapájame napriek tomu, že občas sa nám vo finálnej fáze peniaze nepodarí získať. Potom máme na stole vypracované štúdie a návrhy, ktoré sú často také užitočné a kvalitné, že sa snažíme hľadať iný spôsob financovania, aby sme ich mohli zrealizovať. A občianske participatívne projekty s podporou mesta, VÚC či rôznych sponzorov predstavujú jeden zo spôsobov, ako vízie z neúspešných žiadostí o dotácie zrealizovať. Priznám sa, je to oveľa náročnejší spôsob získavania peňazí, ale ako vidíme, napokon je

účinný, keďže sa v Leopoldove už takto realizujú dva veľmi dobré nápady. Navyše, obidva – aj drevená konštrukcia v materskej škole, aj rekonštrukcia školského dvora – predstavujú možnosti, ako zlepšiť vyučovanie našich detí aj v súvislosti s epidémiou. Obidva projekty totiž umožňujú vyučovanie vonku, čo sa intenzívne využívalo po tom, ako školy znovu otvorili a určite je to bezpečnejší spôsob vzdelávania v čase zlej pandemickej situácie.

Rekonštrukcia športového areálu sa postupne uskutočňuje už niekoľko rokov. Aké ďalšie kroky v rámci tohto priestoru plánujete?

Bude sa opravovať plot, na konci tréningového ihriska z Rázusovej ulice. V budúcnosti bude naším cieľom prepojiť Nový park so športovým areálom a Spolkovou záhradou. Realizovať sa bude výsadba stromov, pribudnú lavičky a smetné koše a verím, že potom už areál bude vyzeráť naozaj veľmi dobre. Iste, vždy je čo zlepšovať, ale myslím si, že v rámci investícií mesta sme športový areál podporili naozaj štedro a intenzívne a verím, že to bude mať efekt aj na zlepšenie podmienok na športovanie pre obyvateľov Leopoldova či lepšiu reprezentáciu mesta pri návšteve športovcov z iných miest.

V tomto roku by sa čiastočnej opravy mal dočkať aj dom smútku. Čo plánujete rekonštruovať?

Máme spracovanú štúdiu na celkovú rekonštrukciu tunajšieho domu smútku, ktorá počíta s rozsiahlou opravou. V rámci nej sa plánuje meniť aj organizácia priestoru či dispozícia domu smútku a podobné väčšie zásahy. Dlhodobo sa snažíme, hľadáme financie a spôsoby realizácie, ale momentálne s takýmto zameraním nie je zverejnená žiadna výzva, v rámci ktorej by sme to financovali a v rozpočte teraz také veľké množstvo peňazí na tento účel nenájdeme. Preto sme sa rozhodli, že zvolíme zatiaľ aspoň čiastočnú opravu, ktorá síce nebude až taká veľkorysá, ale vyrieši aspoň niektoré nedostatky, ktoré v súčasnosti dom smútku má. Pôjde o základnú údržbu, v rámci ktorej chceme najmä skultúrniť priestor, vizuálne spríjemniť a vymalovať obidve miestnosti aj vonkajšiu fasádu a urobiť niekoľko ďalších opráv, ktoré skvalitnia a skrášlia tento priestor aspoň dovedy, kým sa dom smútku dočká kompletnej rekonštrukcie. V rámci cintorína budeme riešiť aj urnovú sekciu. Vieme, že má nedostatky, preto by sme ju chceli zrekonštruovať takým spôsobom, ako poslednú, novú sekciu cintorína, ktorá je situovaná smerom na Kopanice.

Zhovárala sa Mária Kusá.

Najkeď s obmedzeniami, hodovali sme

Leopoldovské hody patrili tradične duchovnej obrode, športu, folklóru, spevu, tancu i púťovým atrakciám. Tradičný hodový zápas zohrali starí páni Leopoldova a Červeníka na štadióne MTK už v piatok podvečer a v sobotu ich vystriedali naši starší dorastenci a ich kolegovia z OFK Bučany. V sobotu sa na kurtach LTC Leopoldov dohral aj tradičný hodový turnaj vo štvorhre a podvečer sa odohralo v rámci 1. kola majstrovského futbalového stretnutie (VI. liga) MEVA SPORT medzi domácim MTK a OŠK Križovany nad Váhom. Popritom sa už deti bláznili na kolotočoch či veľkej nafukovacej šmýkačke, ktoré neodmysliteľne patria k hodom v každej meste či obci. Nechýbala hygienicky vyrábaná a podávaná cukrová vata či stánky s drobným občerstvením.

Organizátori mali stále na pamäti aktuálne a kontrolované epidemiologické opatrenia a napokon sa odhodlali hody obohatiť aj koncertmi, avšak za dodržania aktuálnych pandemických opatrení. V sobotu večer sa na Námestí sv. Ignáca prezentovala populárna Bystrík Banda a kultúrny program doplnila aj 3-dňová výstava diel akademického maliara nášho rodáka Emila Pauloviča, ktorá sa uskutočnila v priestoroch nového mestského úradu. Nechýbali, samozrejme, ani hodové zábavy: tú piatkovú pripravili dobrovoľní hasiči a v sobotňajšiu členovia MTK.

Hodová nedeľa bola napriek premenlivému počasiu a aj dažďu ochutená folklórom a hodovníci sa nedali odradiť hroziacimi búrkami. Popoludnie v Spolkovej záhrade im spríjemňovali hodinovými blokmi ľudových piesní Mestečanka a zoskupenie Klub slovenského folklóru Mestečko. Tí sa prezentovali vydareným a generačne bohatým pásmom ľudových piesní, tancov a slova s názvom Ameriku som zvandroval. Večer ich napokon vystriedala hudobná skupina Sokoly, ktoré staršie generácie poznajú aj z televíznej relácie Všetko, čo mám rád.

(jh)

Na margo výstavu diel Ľ. Pauloviča

Leopoldov obohatil slovenskú kultúru o viaceré osobnosti. Boli to najmä majstri pera, ale naše mesto v širších súvislostiach reprezentoval aj majster štetca, palety a plátna. Bol ním akademický maliar Emil Paulovič. Výstavu časti jeho obrazov, ktoré Maestro daroval svojmu rodisku v druhej polovici 90. rokov, si mohli obyvatelia, rodáci aj návštevníci mesta prezrieť počas hodových popoludní v dňoch 31. júla až 2. augusta na prízemí nového mestského úradu.

Na prierezovú výstavu, v ktorej predstavili Paulovičovú tvorbu i jeho vzťah k Leopoldovu primátorka Terézia Kavuliaková a Juraj Hladký, organizátori vybrali diela, ktoré reprezentujú Paulovičov výtvarný naturel od 40. rokov minulého storočia po prvé decénium nového milénia. Niektorými obrazmi, ktoré boli umiestnené vo foyeri úradu, sprítomňuje dominanty rodného Mestečka, ale aj jeho rodákov. Návštevníci tak mohli spoznať Paulovičovo dedka Filipa Kleinmana, ináč zakladateľa mestskej dychovky, či pripomenúť si Ivana Szabóa a lebo Jarolíma Gucmana. Maestro akoby symbolicky vizuálne prezentoval sám seba v dvojakej podobe: klasického autoportrétu, ale aj tak, preňho príznačne, formou autokarikatúry.

Na niektorých vystavovaných obrazoch bolo len cítiť kontext jeho rodiska a regiónu – takými sú obrazy Mamina záhradka, Mlyny na Váhu či Váh pri Siladiaciach. Ďalšie predstavili pomerne široký tematický i technický diapazón jeho tvorby. Tie boli vystavené väčšinou v obradnej miestnosti nového úradu. Keďže prítomné boli aj niektoré zamestnankyne, návštevníci si pri malom pohostení radi pozreli aj nové priestory mestského úradu. Na vernisáž sa okrem ďalších hostí prišli pozrieť aj bývalí primátori Milan Gavorník a Ladislav Piovarčí, ktorý mu udelil najvyššie mestské ocenenie.

Emil Paulovič sa narodil v Mestečku 7. marca 1922, budúci rok by sme mu blahoželali k storočnici. Pochopiteľne, jeho umelecké začiatky boli späté práve s jeho rodiskom, no na jeho umelecký rozvoj výrazne vplývala Trnava, osobitne Pavol Lukachich, u ktorého Emil Paulovič vo svojich počiatkoch študoval. Bol členom umeleckej Generácie 1919 a jeho vzormi osobnosti výtvarnej tvorby ako Ján Mudroch a neskôr ho ovplyvnil nestor slovenského sochárstva Ján Koniarek.

Emila Pauloviča sa čínorodo zapájal do spoločenského života v Mestečku od skorej mladosti a v rokoch 1940 – 1943 pôsobil ako herec aj v leopoldovskom amatérskom divadelnom

zосkupení. Vystavovat začal pomerne skoro – so Štefanom Cpinom sa verejnosti predstavili už roku 1945. Do slovenského výtvarného života vstúpil spolu s inými žiakmi veľkých slovenských výtvarníkov, akými boli Martin Benka, Max Šurman a iní. Preto túto generáciu nazývajú aj *generáciou druhej svetovej vojny*. Ako scenárista, výtvarník a v ďalších pozíciách pôsobil v povojnovom období vo viacerých slovenských divadlách, napr. v Bratislave, Banskej Bystrici, Zvolene či Martine a práve v 50. rokoch sa formovala tzv. trnavská výtvarná skupina. Nástup E. Pauloviča do vtedajšieho Krajového divadla v Trnave súvisí s tým, že sám sa stal súčasťou tejto umeleckej skupiny a po viacerých kolektívnych výstavách v 60. rokoch už badať jeho jasný príklon k výtvarnému umeniu.

Od roku 1970 pôsobil samostatne ako slobodný umelec. Umelecká verejnosť pozná jeho známe cykly Baníci, Liptov, Roky meruôsme, Stará a nová Trnava a mnohé ďalšie. S jeho tvorbou sa mohli niekoľko ráz zoznámiť aj jeho spolurodáci na výstavách v Leopoldove, hoci od roku 1978 žil v Piešťanoch. Ťažiskom jeho tvorby naďalej zostala okrem scénografie komorná maľba a kresba, ktorej sa venoval až do konca svojho umeleckého života. V jeho tvorbe sú zastúpené takmer všetky žánre a techniky – krajinomaľba, pastel, akvarel, uhlík, hrdka, neskôr takisto akryl a ich kombinácia. Okrem štetca používal špachtľu, ktorá mu dovoľovala pastóznejšie nánosy farebných hmôt. Na farbu kladol veľký dôraz – práve ona sa stala nositeľkou emocionálneho zážitku.

Emil Paulovič sa do svojho rodiska často vracal – mal tu svojich priateľov z mladosti. Jeho rovesníci ho poznajú ako bohéma a dobrého spoločníka a mnohé mestečské príbytky zdobia jeho práce. Pri príležitosti 75. narodenín primátor mesta otvoril 21. novembra 1997 v prítomnosti Maestra a obyvateľov mesta na poschodí tunajšieho kina Galériu Emil Pauloviča. V ten deň takisto po prvý raz v histórii udelil predstaviteľ mesta najvyššie mestské ocenenie – Čestné občianstvo mesta Leopoldova – dvom mužom: Emilovi Paulovičovi a Milanovi Piovarčimu.

Výtvarník svojmu rodisku a galérii v ňom neskôr daroval vyše sto obrazov a scénografických prác. Leopoldovskú zbierku jeho obrazov tvoria najmä obrazy z včasného obdobia Paulovičovej tvorby, kde ešte vidno stopy školy Jána Mudrocha. Zjavné sú najmä pri portrétoch. Neskôr si Paulovič našiel svoju vlastnú cestu. Ako sám tvrdil, vychádzal z impresionizmu, teda stvárňoval krajinu v konkrétnom momente. Medzi vyše sto darovanými dielami nájdeme aj zátišia, krajinky a portrétová tvorba – možno tu nájsť napríklad aj portréty niektorých Leopoldovčanov. Akademický maliar E. Paulovič definitívne odložil svoju paletu 29. marca 2004.

(jh)

Unikátny projekt edukačnej prírodnej záhrady v miestnej základnej škole

Leopoldovská základná škola sa dočká novej odpočinkovej a výučbovej záhrady prostredníctvom projektu Príroda v záhrade – Záhrada v prírode. Projekt má dlhodobejší charakter, pretože plánuje revitalizáciu dvoch vonkajších pozemkov školy. Prvým z nich je park situovaný v ľavej časti školy vedľa vchodu od hlavnej cesty a druhý pozemok sa nachádza medzi budovou školy a jedálňou, vedľa betónového ihriska.

Cieľom je vytvoriť výučbovú záhradu, ktorá bude predstavovať prírodnú učebňu s edukačnými prvkami orientovanými na tematiku prírody a na druhej ploche inovatívny priestor na hru. Súčasťou projektu je doplnenie zelene, rôznych pohybových a výučbových prvkov, vďaka ktorým vznikne unikátny priestor na prepojenie vyučovania, pobytu v prírode a pohybu. Deti takto budú môcť prakticky spoznávať prírodné zákonitosti v priebehu jednotlivých ročných období a teóriu, ktorú sa naučia v triedach, si budú môcť overiť a vyskúšať priamo vonku.

„Návrh úprav sa odvíjal od funkčného využitia priestoru tak, aby zeleň plnila nielen mikroklimatickú a hygienickú funkciu, ale aj esteticko-psychologickú a vzdelávaciu. Priestor je riešený tak, aby umožnil výučbu, pohyb a relaxáciu pod šírým nebom. V rámci pobytu v záhrade si deti vytvárajú vzťah k miestu, v ktorom žijú a na ktorého tvorbe a následnej údržbe sa spolupodieľali,“ vysvetľujú hlavné architektky projektu Ing. arch. Dana Václavíková a Ing. Marianna Holušová Růžičková.

Exteriér školy bude slúžiť na výučbu, pozorovanie, záhradkárčenie, ale aj na hru a odpočinok počas prestávok či voľnejších dní. *„Školská záhrada bude rozdelená na jednotlivé zóny inšpirované prírodnými živlami (zem, vzduch, oheň, voda), ktoré sa budú vzájomne prelínať,“* spresňujú architektky.

Priestor medzi budovou školy a jedálňou bude určený predovšetkým na pohyb a aktívnu hru detí, na stretávanie sa žiakov a učiteľov, prípadne rodičov a priateľov školy. Projektantky v návrhu využívajú zachytenú vodu zo striech školy, vďaka ktorej vzniknú trvalkové záhony a záhony s bylinkami. V projekte sa plánuje aj výstavba malého kruhového amfiteátra, ktorý bude slúžiť na umiestnenie malého ohniska. V celom priestore umiestnia lavičky a rôzne prvky na sedenie a oddych. Pre najmenších žiakov bude určené špeciálne vyvýšené pieskovisko organického tvaru, stromový domček s prístupom po sieti, kladine a malej rampe a dva hracie domčeky v tvare písmena A. Nebudú chýbať lezecké prvky a zostavy, preliezacie siete, šikmá plocha na šplhanie, rebrík na lezenie, uzavierateľné skrinky na výučbové pomôcky, trojhrazda či balančné lano. Obnovy sa dočká aj nevyhovujúca rozbehová dráha, ktorú nahradí nová dráha so športovým umelým

povrchom a doskočiskom. V areáli budú umiestnené aj stoly s lavicami na prípadné obedovanie či kreslenie počas výtvarnej výchovy. Projekt počíta aj s výsadbou nových stromov, záhonov a kríkov. V rámci celej rekonštrukcie by sa malo vysadiť 6 nových stromov, 77 rôznych kríkov, 505 trvaliek a byliniek a 30 kusov vodných rastlín.

Druhý pozemok školy, umiestnený smerom k Námestiu sv. Ignáca, bude určený najmä na výučbu vonku. Vznikne tu malý geopark s horninami z okolitej prírody s edukačným panelom na tému Horniny, ale aj trojkomorový kompostér, tabule na písanie a kreslenie, magnetické tabule, pracovné záhradnícke stoly či lavice v tvare svetadielov, pozorovacie jazierko s edukačným panelom na tému Jazierko. Ďalším vzdelávacím prvkom bude hmyzí domček, chrobákovisko (skupina kmeňov a vetiev čiastočne zakopaných v zemi, ktoré slúžia ako útočisko chrobákov), edukačné drevené korytá, ktoré budú znázorňovať rôzne veľkosti a tvary koryt riek. *„Formou hry deti pochopia, akú má voda v krajine funkciu. Názornú ukážku doplní panel na tému Vodné toky. Pozdĺž novej cesty bude vonkajšie doskočisko s mierami. Je to drevená kladina, na ktorej sú vyznačené miery a možný doskok zvierat.“* V záhrade bude priestor aj na ovocné kríky, ako sú červené, čierne či biele ríbezle, ostružiny a maliny. V areáli bude umiestnená preskakovacia dráha, dráha na balansovanie, dendrofón (ukážka toho, aké zvuky vydávajú rôzne druhy drevín) s náučným stojanom Endemické dreviny a ježkovník (jednoduchá konštrukcia zo štyroch kolov, medzi ktorými sa skladujú odrezané vetvy zo záhrady – pod nimi môže nájsť svoj úkryt ježko).

Rekonštrukcia prvej časti školskej záhrady práve prebieha a je financovaná z viacerých zdrojov. Mestské zastupiteľstvo na tento účel vyčlenilo takmer 6000 eur. *„Ďalšie peniaze sme získali prostredníctvom podpory VÚC Trnava (5000 eur – z toho 1000 eur na vzdelávanie učiteľov, aby boli schopní využiť všetky výhody vyučovania vonku) a pomohli nám aj sponzorskí darcovia,“* uvádza Kristína Bajtalová.

Projekt je zaujímavý aj preto, že na jeho realizácii participujú aj samotní žiaci. *„Keď učiteľia žiakom uzavreli známky a mali voľnejší program, realizovali sme s nimi viaceré*

práce priamo na rekonštruovanom školskom dvore. Náročnejšie úlohy dostali žiaci šiesteho až deviateho ročníka, ale zapojili sa aj najmenší,“ dopĺňa K. Bajtalová. Žiaci upravovali areál, odstraňovali konáre a pomáhali pri terénnych úpravách. Najmenšie deti sa zapojili do workshopu, v rámci ktorého vyrábali ukážky toho, čo by si ešte na školskom dvore želali mať, dozvedeli sa teoretické informácie o tvorbe hmyzieho domčeku, ktorý potom sami vyrábali.

Ako vysvetľuje K. Bajtalová, počas prázdnin prebiehali brigády pre dobrovoľníkov, prostredníctvom ktorých sa mohli zapojiť priamo do rekonštrukcie. Nechýbali rodičia a žiaci, ale aj budúci žiaci, ktorí sú zatiaľ ešte len škôlkari. Projekt prišli svojou prácou podporiť aj učiteľky a riaditeľka školy. Tento aspekt projektu je mimoriadne hodnotný, pretože spája v sebe prínos pre deti s prínosom pre školu. Deti sa môžu realizovať, vedomostne rásť a byť hrdí na to, že aj vďaka nim môže mať škola takúto unikátnu záhradu. Na jeseň realizátori projektu plánujú výsadbu stromov, kríkov a záhonov či osádzanie hmyzových domčekov. Druhá etapa rekonštrukcie vonkajších priestorov školy by mala začať budúci rok, jej realizácia však bude závislá od získania finančných prostriedkov.

M. Kusá, foto kb

Asi pred jeden a pol rokom som v našom časopise (3/2020) uvažoval o tom, čo kresťanom vo všeobecnosti pandemická kríza, resp. jej prvá vlna vzala a čo možno dala. Odvtedy sme si prešli ďalšími vlnami pandémie, obmedzení, práce z domu, dištančného vzdelávania našich detí a mládeže, lockdownov, ale najmä bolestnej skúsenosti viac ako dvanástich tisícov mŕtvych v takej malej krajine, akou je Slovensko. Väčšina z nás pocítila bolestný dotyk smrti alebo vážnej choroby či už priamo vo svojej rodine, alebo pri svojich blízkych, kamarátoch či kolegoch.

Opustili nás ľudia, ktorí sa mohli za „normálnych okolností“ tešiť zo života ešte roky a možno aj desiatky rokov. S touto bolestnou skutočnosťou sa budeme ešte dlho vyrovnávať. Ako neuveriteľný paradox sa v tejto situácii javí stav našej spoločnosti a jej rozdelenie. Osobne nie som z viacerých dôvodov aktívny na sociálnych sieťach, ale stačí mi to, čo mi sem-tam sprostredkujú moji priatelia. Množstvo nezmyslov, poloprávď, hoaxov a výslovných klamstiev. Keď som u kolegov, zaoberajúcich sa sociológiou a psychológiou, pátral po tom, či je situácia

naozaj taká neradosná, tak som predsa len narazil na určitú nádej. Šírenie konšpiračných teórií týkajúcich sa pandémie a zdieľanie príspevkov proti očkovaniu nie je u väčšiny ľudí pevným presvedčením, ale skôr výsledkom obáv, strachu a prílišnej neprehľadnosti situácie. Človeka však zamrzí, keď na dôvažok počuje alebo vidí, ako sa aj nemálo kresťanov pridáva k týmto aktivitám. Pokúsím sa teraz na pozadí skúseností aj z našej farnosti ukázať, ako sú tieto postoje nezlučiteľné s kresťanstvom.

Začnime ale s niečím nám blízkym a pozitívnym, konkrétne tým, ako naša farnosť reagovala na pandemickú situáciu. V prvom rade by som vyzdvihol prístup správcu farnosti P. Patrika Bacigála, ktorý veľmi promptne dokázal reagovať na často nezvykle rýchlo sa meniacu situáciu a požiadavky kladené na zhromažďovanie osôb. Po skúsenostiach z niektorých iných farností, kde som sa stretol s tým, že obchádzanie protipandemických opatrení bolo považované priam za „hrdinstvo viery“, som presvedčený o tom, že naša farnosť bola v tomto smere ukážkovou a nedochádzalo v nej k zosmiešňovaniu, obchádzaniu alebo ignorovaniu protipandemických opatrení. Omše v priestoroch farskej záhrady sa ukázali ako vynikajúce riešenie, samozrejme, s obmedzeniami ročných období a aktuálnych poveternostných podmienok. Ako hlbší problém sa ukázalo nesprávne chápanie viery a vecí s tým súvisiacich medzi niektorými kresťanmi, resp. kresťanskými spoločenstvami. S rôznymi formami takéhoto uvažovania a konania (aj keď s rôznou intenzitou) sa môžeme stretnúť naprieč celým Slovenskom a ani našej farnosti sa úplne nevyhlo. Ukážme si na niekoľkých príkladoch, s akými formami takéhoto nesprávneho chápania viery sa môžeme stretnúť.

Jedna z námietok, s akou sa u niektorých kresťanov stretávame od začiatku pandémie, je tvrdenie, že „predsa v kostole sa nemôžem nakaziť, takže akékoľvek

obmedzenia sú zbytočné. Boh predsa nedovolí, aby ochorel ten, kto si ho prišiel uctiť do chrámu.“ Akokoľvek zbožne môže tento postoj vyzeráť, ukážeme si, v čom je namierený nielen proti rozumu, ale aj proti kresťanskej viere. Takýto postoj totiž redukuje kresťanstvo na mágiu a okultizmus, ktorých účelom je ovládať svet prírody pomocou tajomných a nadprirodzených prostriedkov. V „primitívnych“ spoločenstvách boli mágia a náboženstvo pevne spojené a cez postavu šamana bol zabezpečený priamy prístup k božstvu. Modlitby, zariekanie, bylinky, krv alebo určité úkony mali božstvo prinútiť urobiť niečo dobré, alebo naopak – zabrániť mu spraviť niečo zlé. Takýto postup nielenže nezodpovedá kresťanstvu, ale v katolicizme je považovaný za previnenie sa proti prvému Božiemu prikázaniu. Okrem toho sa v tomto prístupe predpokladá, že žijeme akoby v dvoch svetoch. V jednom platia fyzikálne, chemické a biologické zákonitosti, a v tom druhom nie. Kresťanská náuka o Bohu ale jasne potvrdzuje, že Boh stvoril svet ako jeden celok a podriadil ho zákonitostiam, ktoré sú všeobecne platné.

Okrem toho sa možno s námietkou podobného druhu stretnúť aj v súvislosti so zavedením prijímania eucharistie „na ruku“. Počul som argument typu: „Nie je možné, aby sa infekcia prenášala cez premenené telo Kristovo.“ Popri tom, že platí vyššie spomínaný argument o jednom svete, treba povedať, že takýto názor sa prieči nielen zdravému rozumu, ale je aj v rozpore s katolíckym učením o eucharistii, filozoficky označovaným ako transsubstanciácia. Toto ťažko vysloviteľné slovo zjednodušene zahŕňa náuku, podľa ktorej sa chlieb a víno konsekráciou vykonanou kňazom počas slávenia svätej omše stávajú telom a krvou Ježiša Krista, teda mení sa podstata premenenej matérie. Dôležité ale je, že vonkajšia stránka ostáva nezmenená, takže keď prijímame, tak jeme skutočný chlieb a pijeme skutočné víno. A pre takýto pokrm platia tie isté zákonitosti

ako pre každé iné jedlo a nápoj. Ak teda niekto tvrdí, že skrze premenenú hostiu sa nemôže nakaziť buď túto náuku nepozná, alebo ju úmyselne ignoruje. Ak by mal predsa niekto z veriacich pochybnosti, či prijímanie eucharistie do rúk nespôsobuje jej zneuctenie, znesvätenie alebo profanáciu, tak ho môžeme ubezpečiť, že nie. Je to súčasť praxe cirkvi a jedna z možností, ako prijímať eucharistiu. Na generálnej audiencii v Ríme v marci v roku 2018 to potvrdil a zdôraznil aj pápež František.

Tretia vec, na ktorú by som chcel reagovať, nie je ani tak teologická, ako skôr psychologická. Sú to pravidelné sťažnosti a ponosy na to, ako je celá táto situácia namierená proti nám kresťanom. Ako nám má zabrániť vstupovať do chrámu, ba čo viac – komunikovať s Bohom. Odhladiť od toho, že takto by sa mohli sťažovať aj umelci, predavači, tréneri, krčmári a vlastne všetci, ktorých prevádzky boli pandémiou nejako zasiahnuté a obmedzené, tento argument prezrádza niečo z nášho nepochopenia viery. Vari je môj vzťah k Bohu obmedzený na jednu hodinu počas dňa alebo nedeľného dopoludnia a odohráva sa iba v konkrétnom priestore? Spomeňme si na kresťanov žijúcich v totalitných alebo nepriateľských režimoch, ktorí musia zápasiť o svoju vieru často pod hrozbou útaku, perzekúcie alebo dokonca smrti. Čo by oni dali za to, keby v ich krajine bola taká sloboda, akú máme my. A vari nie je zdravá viera spojencom zdravého rozumu? Čo mám teda ako veriaci človek v tejto dobe robiť? Odpoveď je jednoduchá: používať rozum a využiť všetky prostriedky, ktoré nám súčasná veda poskytuje na to, aby sme v čo najväčšej miere eliminovali nepriaznivé účinky a následky pandémie. Máme v rukách veľmi silný nástroj, ktorý nám zanechal anglický lekár a vedec Edward Jenner. Ten v roku 1796 uskutočnil prvú vakcináciu, vtedy proti pravým kiahňam. Nech je nám povzbudením aj vyjadrenie pápeža

Františka: „Zaočkovať sa vakcínami schválenými kompetentnými orgánmi je skutkom lásky. Je to jednoduchý, ale hlboký spôsob, ako podporiť spoločné dobro a dbať jeden o druhého, najmä o tých najzraniteľnejších.“ Ochrana zdravia vyplývajúca z prikázania „Nezabiješ“ je prejavom zodpovednej lásky k sebe a k blížnemu. Naopak, nezrelé vyplakávanie nad situáciou a neustále sťažovanie si je skôr znakom infantilnosti. Dajme si pozor, aby nás naša nesprávne chápaná viera nevzdalovala od druhých ľudí a nakoniec aj od samotného Boha tak ako muža z nasledujúceho príbehu.

V istej krajine žil človek, ktorého viera v Boha bola neochvejná. Keď meteorológovia ohlásili blížiaci sa cyklón a hroziace záplavy, aj na jeho dvere zaklopali záchranári a chceli muža evakuovať. „Ďakujem, ale ja verím, že Boh ma zachráni a nedovolí, aby sa mi niečo stalo“, odpovedal muž od dverí záchranárov. Keď ale voda stúpala tak, že sa musel ukryť na poschodí svojho domu, záchranári sa objavili znova, tentokrát už na člne. Prosili muža, aby nastúpil a nechal sa odviezť do bezpečia. On ale s úsmevom podakoval a zdôraznil svoju vieru v Božiu prozreteľnosť. Situácia sa o pár hodín zhoršila natoľko, že muž sa musel vyškríabať na strechu svojho domu a voda stále stúpala. Tentokrát sa objavili záchranári vo vrtuľníku, ale muž ich s krikom odohnal a mal pocit, že jeho viera znova úspešne prešla zaťažkávacou skúškou. Netrvalo dlho a muž sa, pochopiteľne, utopil. Pri prvej príležitosti to aj Bohu vyčítal: „Ako to, že si ma nezachránil?! Veď moja viera bola pevnejšia ako skala!“ „Ako to, že som ti nepomohol?“, divil sa Boh. „Poslal som po teba auto, čln a dokonca vrtuľník. Čo viacej som mal ešte urobiť?!“

Miroslav Karaba

ZHORELA STOROČNÁ LIPA PRED KOSTOLOM

„Dnes niekto sedí v tieni vďaka tomu, že ktosi kedysi dávno zasadil strom.“ Warren Buffet
V nedeľu 22. 8. neznámy páchatel podpálil takmer storočnú lipu európsku, ktorá stála pred hlavným vstupom do kostola pri mariánskom stĺpe. Hasiči tu zasahovali takmer tri hodiny. Lipa, ktorej vek arboristi odhadli na 80 až 100 rokov, bola vysadená vo vydláždenej časti chodníka. V minulosti bola poškodená neodborným rezom, preto mesto zredukovalo jej konáre najmä v dolnej polovici koruny. Na vetvení sa nachádzali otvorené dutiny v miestach, kde došlo k neodbornému odstráneniu konárov. Stav stromu pravidelne kontrolovali arboristi. Ak by nebol zapálený, mohol nm slúžiť ešte niekoľko rokov, kým ho nenahradia dreviny, ktoré už síce sú vysadené, ale ešte dlho budú príliš mladé na to, aby nahradili výkon tohto krásneho a charizmatického stromu.

Hodnota ľudského života je nevyčísliteľná. V prípade stromov sa používa termín spoločenská hodnota dreviny. Ak sa však pozrieme na skutočnú hodnotu stromov v živote človeka prostredníctvom čísiel, zistíme, že možno aj hodnota stromu je nevyčísliteľná rovnako ako cena ľudského života. Priemerne veľký strom má asi 1600 metrov štvorcových listovej plochy, vďaka ktorej vyprodukuje počas svojho života 150 000 metrov kubických kyslíka. Ak budeme brať do úvahy skutočnosť, že 1 meter kubický umelého kyslíka stojí asi 2 eurá, potom je hodnota stromu 300 000 eur. Schopnosť stromu ochladzovať prostredie sa vyrovná desiatim zapnutým klimatizačným zariadeniam. Človek denne spotrebuje 250 litrov kyslíka. Strom vyprodukuje 1,5 milióna litrov kyslíka za rok, čo je 4110 litrov za deň. Jeden strom teda dokáže zásobovať kyslíkom 16 ľudí denne.

Je nepochopiteľné, že niekto všetky tieto fakty ignoruje a takýmto surovým vandalizmom spôsobí veľkú škodu. Samozrejme, mesto tiež musí v mnohých prípadoch odstrániť stromy, ktoré už nie sú zdravé alebo ohrozujú obyvateľov. Deje sa to však premyslene, s komplexným a dlhodobým plánom náhradnej výsadby a s ohľadom na životné prostredie. Prejdú totiž celé desaťročia, kým novovysadené stromy dokážu nahradiť prínos, ktorý pre spoločnosť znamenajú stromy, ako bola lipa pri kostole. Tento strom žil v našom meste mnoho rokov a poslúži nám aj po jeho zničení. Časť konárov a kmeňa bude použitá na vzdelávacie účely v novom edukačnom dvore v miestnej základnej škole.

(kb)

Fotografie: archív MsÚ Leopoldov (odstraňovanie spáleného stromu, lipa počas inštalácie zrekonštruovanej sochy v roku 2014).

V našej základnej škole sa ani v pandemickom školskom roku nezaháľalo

Predchádzajúci a tento rok ako mimoriadne náročný hodnotia všetci vrátane učiteľov. Kým minulý školský rok sa výučba s problémami a bez predchádzajúcich príprav presúvala do virtuálneho priestoru, tento rok sa táto platforma stala kvôli pandémie jediným možným prostriedkom školského vyučovania. Aj napriek nelahkej situácii sa v škole usilovne pracovalo. Mesto do nej investovalo financie v rámci viacerých projektov a ďalšie plánované sa pripravujú. Tým najvýraznejším bola rekonštrukcia školskej záhrady, ktorá ešte nie je ukončená (venujeme sa jej v ďalšom článku). V posledných dňoch školského roka sa na jej zvelaďovaní podieľali dokonca aj žiaci a v priebehu prázdnin sa realizovalo niekoľko brigád pre dobrovoľníkov z nášho mesta, medzi ktorými boli nielen súčasní žiaci leopoldovskej školy, ale aj škôlkari, ktorí do školy nastúpia až o niekoľko rokov. Pridali sa aj rodičia detí, učiteľky, riaditeľka školy a niektorí prišli dokonca s celou rodinou. Mesto na tento projekt vyčlenilo 6000 eur, 5000 eur sa podarilo získať v rámci podpory VÚC Trnava a prispeli aj darcovia.

Z tých ďalších spomeňme to, že sa bude realizovať oprava nevyhovujúcich mantinelov na betónovom ihrisku pri škole. *„Predpokladaná hodnota celej zákazky bola vo výške 7 632 eur, ale po zrealizovaní verejného obstarávania je vysoký predpoklad, že konečná suma bude vyššia,“* vysvetľuje referentka projektového oddelenia Magdaléna Hlavatá. Mestu sa na túto opravu podarilo získať 2050 eur z VÚC Trnava, zvyšné výdavky budú financované z rozpočtu mesta.

Mesto plánuje zrekonštruovať v škole aj nové učebne. Tento projekt bol podporený už v roku 2019 vo forme nenávratného finančného príspevku z Európskej únie, a to vo výške 98 234,66 €. V projekte sa plánuje rekonštrukcia a modernizácia dielne, fyzikálnej a jazykovej učebne a knižnice, nákup kníh a iného vybavenia (IKT, vybavenie dielne). Momentálne prebieha kontrola procesu verejného obstarávania projektu.

Od začiatku uplynulého školského roka v škole žiaci používajú aj jednu celkom novú kmeňovú triedu – teda novú triedu pre konkrétny ročník. Rekonštrukcia prebiehala počas minuloročných prázdnin.

Napriek tomu, že financie sú pre realizáciu kvalitného vzdelávania veľmi dôležité, rovnako dôležitý je aj entuziazmus a chuť modernizovať vzdelávanie, jeho formy, obsah a celkový

prístup k študentom. Vďaka podpore mesta sa miestnej škole darí zvelaďovať svoje vybavenie a priestory, vďaka inovatívnemu a kreatívnemu prístupu učiteľov je zasa možné prinášať žiakom zaujímavé a podnetné sporenie vyučovania.

Fotografia: webová stránka ZŠ Leopoldov

Marián Marcinka na ceste do večnosti

Marián a mladší brat Kamil nedaleko pevností (1935).

V poslednom čase nás akosi čoraz viac opúšťajú osobnosti, ktoré spojili svoje meno alebo aspoň miesto narodenia s naším mestom. Nasledujúce riadky mali byť pôvodne rozhovorom s architektom Mariánom Marcinkom (*18. mája 1932 v Mestečku-Leopoldove – †1. júla 2021 v Bratislave), žiaľ, osud bol nemilosrdný. Pri príležitosti stého výročia vzniku prvej Československej republiky boli Marián aj Milica Marcinkovci ocenení za celoživotný prínos do architektúry Cenou Josipa Plečnika a jej preberanie na pôde Slovenského spolku architektov Slovenska v novembri 2018 bolo posledným verejným podujatím, na ktorom sa pre zhoršujúci sa zdravotný stav zúčastnili. Na začiatku tohto roka vznikol aj televízny cyklus RTVS o významných osobnostiach architektúry. Žiaľ, Mariánovi Marcinkovi už zdravotný stav nedovolil vystúpiť pred kamerou. A tak časť myšlienok pretlmočila jeho dcéra Dana Marcinková. A tá nám pomohla zložiť spomienkový profil do nášho časopisu.

Marián Marcinka sa narodil ako druhorodený syn Gejzovi a Anne Marcinkovcom. Brat Kamil bol o štyri roky starší. Obaja rodičia boli učiteľmi, Anna pochádzala z Modry, kde aj absolvovala učiteľský ústav. Gejza Marcinka bol rodák z Maduníc a učiteľský ústav absolvoval v Leviciach. „Starý otec Gejza, ktorého som nepoznala, bol rodený dokumentarista, zapisoval si všetky údaje a jeho veľkou záľubou bolo fotografovanie. Svojim synom založil krásne fotoalbumy, ale otec, žiaľ, v tom nepokračoval. Preto informácie o jeho rodine mám väčšinou sprostredkované od iných členov rodiny. Otec si viac zakladal na svojom profesionálnom živote a tomu zodpovedajú aj jeho životopisy,“ hovorí Dana Marcinková.

Gejzov otec Juraj Marcinka, pochádzajúci z Vrbového, bol železničiarom a táto profesia ho aj s rodinou doviedla do Mestečka. Gejza a Anna sa spoznali po skončení 1. svetovej vojny ako mladí učitelia, obaja pôsobiaci v Mestečku. Aby ako manželia získali vlastné bývanie, prijali učiteľské miesta priamo v leopoldovskej pevnosti – trestnici, za bránou, kde mali k dispozícii dom so záhradou. „V tomto období sa otec poznal s Kamilom Martinkovičom a zostal s ním až do svojej smrti v kontakte. Boli rovesníci, Kamil bol synom

zamestnancov trestnice. Kamil, možno po vzore Mariána, ktorý chodil o ročník vyššie, vyštudoval architektúru a tiež pôsobil v Bratislave. Myslím, že nejaký čas boli na jednom pracovisku. Gejza Marcinka učil ako ústavný učiteľ priamo väzňov, Anna učila deti dozorcov a ďalších zamestnancov trestnice a tiež vlastných synov Kamila aj Mariána v jednotriednej škole v areáli. Na mamu ako svoju učiteľku nemá otec dobré spomienky, pretože bola naňho oveľa prísnejšia ako na ostatné deti. Otec Gejza ho naučil hrať na harmónium, ale ďalej to nerozvíjal,“ hovorí Dana Marcinková.

Rodina sa ešte v priebehu 2. svetovej vojny, asi v roku 1943, presťahovala do Nitry, kde už starší syn Kamil a onedlho aj Marián chodili na gymnázium. „Otec detstvo v Mestečku v podstate nespomínal a z pobytu v Nitre väčšinou nie veselé spomienky malého chlapca na vojnové udalosti. Asi najlepšie si spomínal na časy gymnaziálneho štúdia, ba aj na rôzne záujmové činnosti u saleziánov. So spolužiakmi sa donedávna stretával v Nitre každý druhý rok, otec sa zakaždým zviezol so svojím najlepším kamarátom z tohto obdobia Dolinom Baloghom, ktorý, bohužiaľ, asi pred 2-3 rokmi umrel,“ hovorí D. Marcinková. V čase, keď sa Marián Marcinka rozhodol pre vysokoškolské štúdium, jeho starší brat Kamil už študoval v Bratislave na Chemicko-technologickej fakulte SVŠT (teraz STU), a to pravdepodobne ovplyvnilo jeho výber. „Mariánov ‘džedko’ z matkinej strany bol lesníkom v Modre-Harmónii a túto profesiu mal ísť študovať aj Marián. Otec spomínal, že zakaždým, keď s ním išiel ako malý chlapec okolo Lesného úradu v Modre, džedko mu hovoril: Tu raz budeš robiť. Ale on si radšej vybral vysokú školu susediacu s chemickou fakultou, ktorú mu dal do pozornosti brat Kamil. Nemal však celkom jasnú predstavu, na rozdiel od mamy, čo je obsahom profesie architektúra,“ hovorí D. Marcinková.

Na Fakulte architektúry a pozemného staviteľstva študoval odbor architektúra a stavba miest v rokoch 1951 – 1957, čím sa stal absolventom jedného z prvých ročníkov architektúry na slovenskej vysokej škole. V tom čase pôsobili na fakulte ako pedagógovia vynikajúci, väčšinou českí profesori, a to vtedajší dekan Vladimír Karfík, Jan E. Koula, Emil Belluš, Emanuel Hruška, Alfréd Pišfil, z mladších Dušan Kedro a ďalší. Spomína si, že predsedom diplomovej komisie bol prof. Bohuslav Fuchs. Počas vysokoškolského štúdia sa spoznal aj s Milicou Vanekovou, ktorá je od roku 1956 jeho manželkou a úspešnou architektkou. Do rodiny v roku 1962 pribudla dcéra Dana a o nejaké desaťročia aj vnuk Adam a vnučka Lucia. Od vysokoškolského štúdia ostali obaja bratia Marcinkoví aj s rodinami žiť v Bratislave, kam sa po smrti otca Gejzu v roku 1957 presťahovala z Nitry aj ich mama Anna Marcinková.

Dokončenie nabudúce.

Martin Jurčo, fotografie rodinný archív (D. Marcinková)

Marián Marcinka v časoch štúdia na SVŠT (1951 – 1957).

NA ŠTRKOVKU UŽ BEZPEČNE PO NO- VOM ASFALTE

Leopoldovská samospráva roky hľadala možnosť, ako doceliť opravu komunikácie, ktorá je pokračovaním Gucmanovej ulice k záhradkárskej osade Štrkovka, k samotnému jazeru a napokon aj k Váhu. Využívame ju takmer všetci: niektorí pešo, väčšinou však na bicykloch a niektorí aj autom. Cestu, ktorú jeden z obyvateľov výstižne nazval tankodrómom, sa viac ráz s podporou mesta usilovali aspoň čiastočne upraviť opravením najväčších výtlkov majitelia chat či záhrad v záhradkárskej osade, ukázalo sa, že provízorne opravy často používanej cesty sú len neefektívnym plátaním. Vedenie mesta so zastupiteľstvom po dlhodobých apeloch občanov uvoľnilo počas roka financie aj na tento účel. Počas 19. a 20. augusta dodávateľ prác najskôr ošetril a zaplnil najväčšie jamy na pôvodnej ceste v úseku od zákruty pri železničnej zastávke na Gucmanovej ulici až po

záhradkársku osadu. Samotné asfaltovanie komunikácie sa uskutočnilo v dňoch 23. až 25. augusta. Vedenie mesta verí, že pri jazdení po komunikácii budú vodiči ohľaduplní k ostatným používateľom novej cesty, ktorá by mala spríjemniť cestu všetkých obyvateľov do prírody a nadlho vyriešiť problém pohodlnej dostupnosti lokalít, ktoré obyvatelia mesta i jeho okolia radi používajú na rekreáciu.

(jh)

60 CYKLOVÝLETNÍKOV OKOLO VÁHU

Rodinné či kamarátske bicyklovanie si už našlo v meste svojich skalných. Potvrdil to aj tohtoročný cyklovýlet, ktorý mesto zorganizovalo v sobotu 14. augusta a zúčastnilo sa na ňom azda rekordných šesťdesiat výletníkov. Jeho zmyslom nebola rýchlosť, ale spoločný výlet malých, mladších aj starších Leopoldovčanov. Organizátori – pracovníčky mestského úradu – sa spočiatku aj obávali horúceho počasia, ale účastníci aj s touto alternatívou ráтали a výlet napokon hodnotili veľmi

pozitívne. Pelotón vyšiel od mestského úradu v sobotu ráno o 9. hodine od mestského úradu a cieľom bola piešťanská Siesta pláž, na ktorej účastníkov čakala opekačka spojená s občerstvením, ktoré pripravili pracovníčky mestského úradu. Tí zvedavší či hraví navštívili susediaci Eko Park s kontaktnou zoologickou záhradou či veľké detské ihrisko s atrakciami, no a tí zdatnejší zase využili možnosť a urobili si okruh navyše po cyklotrase okolo Slňavy.

(jh)

SČÍTALI SME SA...

Hoci dnes ešte nemáme k dispozícii podrobnejšie informácie o výsledkoch sčítania obyvateľov, domov a bytov, pretože ich ešte spracúva štatistický úrad, vieme, že v našom meste sa sčítalo 95,25 percent občanov, čo je 3847 obyvateľov nášho mesta. „Formou samosčítania sa obyvatelia sčítavali od 15. februára do 31. marca a asistované sčítanie sa realizovalo od 3. mája do 13. júna tohto roka.

Databáza Štatistického úradu SR, z ktorej sa počítalo percentuálne zastúpenie, však nie je totožná s evidenciou obyvateľov mesta a preto percento nezodpovedá skutočnosti. K 31. 12. 2020 (k tomuto dátumu sa všetky údaje spracúvali sme mali 3969 občanov, z nich sa sčítalo 3847, takže percento sčítaných by malo byť o čosi vyššie ako ukazuje systém, a to 96,93%. Na sčítaní sa nezúčastnilo 122 občanov,“ vysvetľuje matrikárka mesta Denisa Jarošková a dodáva: „Naši traja sčítací asistenti vykonali spolu 13 asistencií v domácnosti a jeden stacionárny asistent sčítal na kontaktnom mieste, ktoré bolo zriadené na mestskom úrade, 223 občanov.“ Ostatní občania (3733) sa sčítali počas samosčítania prostredníctvom elektronického formulára samostatne a sčítavanie nesprevádzali významnejšie problémy. O výsledkoch sčítania budeme bližšie informovať po spracovaní údajov.

(jh)

DVA INŠPIRATÍVNE LETNÉ VÝLETY

Na stránkach časopisu pravidelne mapujeme aj aktivity základnej organizácie Slovenského zväzu telesne postihnutých v Leopoldove. Ako nás informovala predsedníčka Zdenka Karabová, aj vďaka tomu, že sú takmer všetci zaočkovaní, mohli absolvovať počas leta dva veľké výlety. „Je to akoby náhrada za obdobie, keď naši členovia museli byť zväčša v domácom prostredí bez sociálneho kontaktu. Tým, že toto obdobie trvalo už skutočne veľmi dlho, bol väčší záujem o naše stretnutia,“ hovorí. Jedno z nich bolo ešte na začiatku leta (informovali sme o ňom v minulom čísle). V polovici júla na podporu zdravia členov pripravili týždenný rekondično-relaxačný pobyt v kúpeľoch Bojnice, ktorý sa stretol s mimoriadnym ohlasom. Absolvovali rôzne procedúry predpísané lekárom. V peknom prostredí bojnických kúpeľov v rámci rehabilitácie chodili na prechádzky do parku a absolvovali pitnú kúru liečivou vodou. „Tento pobyt sa uskutočnil vďaka dotácii Mesta Leopoldov, Mesta Hlohovec a JAVYS Jaslovské Bohunice,“ hovorí Z. Karabová. Členovia ZO SZTP Leopoldov v rámci projektu Kultúrne aktivity a poznávanie Slovenska sa v auguste zúčastnili rekrea-

ného pobytu v hoteli v Starej Lesnej. „Spoznávali sme krásu našich veľhôr, tí zdatnejší sa vybrali aj na náročnejšie výstupy, menej zdatní sa vybrali na prechádzku okolo Štrbského Plesa. Po túrach sme relaxovali vo wellness, kde sme si užívali džakuzy, vírivky, sauny. K dobrej pohode prispeli aj spoločné debaty a posedenia pri kávičke na letnej terase. Domov sme sa vrátili spokojní a s peknými spomienkami. Tento pobyt sme realizovali vďaka dotácii Trnavského samosprávneho kraja,“ hovorí Z. Karabová. S členmi ZO SZTP Leopoldov sa stretneme na jeseň pri našich podujatiach, ešte predtým sme leto zakončili stretnutím pri dobre upečenej pizzi v Spolkovej záhrade.

(maju)

ČO VÁM CHÝBA? ZAPOJTE SA DO PRIESKUMU!

Mesto Leopoldov pripravuje Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2021 – 2026. Do tohto strategického dokumentu chce zapracovať nielen aktuálnu situáciu v poskytovaní sociálnych služieb, ale aj reálne požiadavky a potreby občanov. Vedenie mesta sa obracia na občanov s prosbou o vyplnenie anonymného dotazníka, ktorý pomôže lepšie zohľadniť

potreby obyvateľov pri plánovaní budúcnosti sociálnych služieb v našom meste. Dotazník môžete vyplniť online na adrese:

<https://docs.google.com/.../1FAIpQLSeCm.../viewform>

(r)

SILY PRE KRAJŠIU ŠKÔLKU SPOJILI VÚC, SPONZORI, MESTO AJ OBČANIA

Skrášľovania a zefektívnenia vonkajších školských plôch sa po rokoch dočkala aj naša materská škola. V júli v jej areáli pribudlo na dvore drevené prestrešenie, ktoré bude slúžiť ako pódium počas vystúpení škôľkarov, ale aj ako exteriérová trieda na vyučovanie vonku. Drevená konštrukcia vznikla na základe konzultácií učiteľiek, architekta a pracovníčky mestského úradu Kristíny Bajtalovej, ktorí sa snažili spoločnou diskusiou prísť na to, čo by deti na dvore potrebovali.

Ide o koncept občianskeho participatívneho projektu, na ktorom sa podieľajú aj obyvatelia Leopoldova vo forme dobrovoľníckej práce podobne ako v prípade rekonštrukcie školského dvora. Projekt bol financovaný zo zdrojov VÚC, Mesta Leopoldov a sponzorov. Vo dvore škôľky budú ešte v tomto roku opravované asfaltové spevnené plochy, aby bol priestor pre deti bezpečný. Rozsiahlejší projekt počítá aj s nákupom niekoľkých nových herných prvkov, výrobou pocitového chodníčka a so vznikom tzv. dažďových záhonov, do ktorých sa bude zbierať dažďová voda zo strechy budovy. Mesto už viackrát pri financovaní projektov, ktoré neboli podporené napríklad z fondov Európskej únie, využilo tzv. občianske participatívne projekty, v rámci ktorých sa financie zbierajú z viacerých menších grantov, od sponzorov a častí prác na nich realizujú priamo dobrovoľníci, čo šetrí

peniaze, hoci takéto financovanie je administratívne aj organizačne oveľa náročnejšie. Pridanou hodnotou je však zapojenie dobrovoľníkov, teda obyvateľov mesta, ktorí majú záujem priložiť ruku k dielu a spolupracovať na realizácii. Konečné dielo má tak úplne inú hodnotu, lebo bolo vybudované aj s pomocou miestnych obyvateľov.

(mk), foto kb

CHYSTÁTE SA ZA SVÄTÝM OTCOM?

Minister zdravotníctva Vladimír Lengvarský ešte v júli oznámil, že podmienkou účasti na omšiach s pápežom Františkom bude plná zaočkovanosť účastníkov. Dôvodom je očakávaná vysoká účasť veriacich, ktorá presahuje všetky aktuálne obmedzenia. Pápež František príde 15. septembra aj do Trnavského kraja, presnejšie do pútnického mestečka Šaštín-Stráže. Spolu s kardinálmi, biskupmi a kňazmi tu bude na voľnom priestranstve sláviť omšu so začiatkom o 10:00 h. Miesta v sektoroch bude potrebné zaujať najneskôr do 8:00. Po tomto čase už budú uzatvorené všetky prízjazdové aj prístupové cesty a do areálu sa nebude možné dostať. Do Šaštína budú v deň návštevy Svätého Otca vypravené aj mimoriadne vlaky. Mesto Šaštín-Stráže už odštartovalo prípravy na veľký deň tým, že začalo s opravami ciest a chodníkov v okolí baziliky.

(m)

S rekonštrukciou Kukučínovej sa pohne na jeseň

V septembri, prípadne v októbri by sa mala začať rekonštrukcia Kukučínovej ulice od križovatky so Záhradníckou ulicou po Hollého ulicu. K tomuto rozhodnutiu poslancov zastupiteľstva a vedenie mesta motivovalo hneď niekoľko skutočností. Mesto sa usiluje zintenzívňovať tzv. vodozádržné opatrenia. Na základe monitoringu situácie v našom meste patrí k najproblematickejším miestam práve križovatka Záhradníckej a Kukučínovej ulice. „Keď na tomto mieste naprší, sú zasiahnuté tri rodinné domy a obyvatelia, ktorí tam žijú, sa nevedia dostať domov kvôli vode, ktorá nemá kam vsakovať. V zelenom páse na Záhradníckej ulici je situovaných veľmi veľa sietí, takže tam nemôžeme vybudovať vsakovací drén,“ vysvetľuje investičná referentka Kristína Bajtalová. Do tohto miesta steká všetka voda z brehu pri železničnom priecestí aj z opačnej strany.

Ako ďalej objasňuje K. Bajtalová, vody tam pri intenzívnom daždi býva tak veľa, že vsiakne až najskôr za jeden až dva dni. „Vyriešiť takúto situáciu sa môže zdať jednoduché, ale nie je to tak. Vsakovacie jamy sú účinné v prípade menej výdatných dažďov, avšak pri stále častejších prívalových daždoch nedokážu absorbovať zrážkovú vodu. Nájsť miesto, kam by sa také veľké množstvo vody mohlo odvieť, je náročné. Jediný priestor v tejto lokalite, kam by sa dala odvieť voda v takom veľkom objeme, v akom sa na problematickom mieste kumuluje, sme objavili počas rekonštrukcie Hollého ulice. Je to zelený ostrovček pri smetných nádobách na križovatke Hollého a Kukučínovej ulice.“ Riešenie tejto situácie teda bolo jedným z faktorov, ktoré zavážili pri vyčlenení financií na rekonštrukciu Kukučínovej ulice už v tomto roku.

Mesto sa usiluje rekonštruovať ulice koncepčne, aby opravy nadväzovali jedna na druhú a aby sa postupne budovali bezpečné chodníky. Vďaka rekonštrukcii Kukučínovej ulice už bude takmer dobudované prepojenie z Kopaníc do centra mesta bezpečným chodníkom. Zelený ostrovček projektanti navrhli zväčšiť až po plot protiľahlého domu, čím vznikne križovatka v tvare písmena T. Zanikne súčasný retardér a zväčší sa priestor pre kontajnery, ktorých preto bude môcť byť viac. „Ak to bude možné, pre bicykle zostane chodníček, tzv. cykloskratka, vedľa betónového plotu súkromného pozemku, ktorý hraničí s cestou,“ uvádza K. Bajtalová.

Do tejto rekonštrukcie mesto investuje asi 200 000 eur. V súčasnosti prebieha verejné obstarávanie, ktoré potrvá asi mesiac. Po ňom sa môže začať s opravami. Poslednou nevybudovanou spojnicou bez chodníka je briežok od križovatky so Záhradníckou po priecestie. „Minulý rok sme na stretnutí so zástupcami Železníc Slovenskej republiky (ŽSR) zadefinovali požiadavku o rozšírenie závor s možnosťou vybudovania chodníka s prepojením na Kopanice. Vzhľadom na veľkú finančnú investíciu však nepredpokladáme, že ŽSR túto požiadavku splní. Takže vyprojektujeme chodník po priecestie aj z strany od kostola, aj od Kopaníc. Štúdia obnovy Kukučínovej po križovatku s Hviezdoslavovou je momentálne v štádiu projektovania prekládky vzdušných vedení.“

M. Kusá

Policaĳti pri záchrane života

Policaĳti z Leopoldova vypátrali 25-ročného muža v ťažkej životnej situácii. Zrejme mu tým zachránili život. O pomoc ich požiadal jeho otec, keďže mladý muž odmietol komunikovať s rodinou a skrýval sa na neznámom mieste. „Policaĳtom nakoniec zdvihol súkromný mobilný telefón. Počas takmer hodinového telefonátu ho hľadali v lesíku pri obci Červeník. Nakoniec sa im ho podarilo presvedčiť a muž im napokon prezradil, kde sa nachádza. Keď ho našli, bol dezorientovaný, intoxikovaný a nešťastný z finančnej situácie, do ktorej sa dostal,“ uvádza polícia. Policaĳti do príchodu zdravotníkov mužovi poskytli morálnu podporu a pomoc. Celá záchranná akcia trvala približne tri hodiny. U hovorkyne Krajského riaditeľstva Policaĳného zboru Zlatice Antalovej sme sa pýtali na mená policaĳtov, no chceli sčasti zostať v anonymite.

Polícia odporúča v naliehavej životnej situácii kontaktovať odborníkov. „Križová linka pomoci ponúka nonstop anonymné a bezpečné miesto pre konverzáciu a zdieľanie svojich pocitov. Práve

zdieľanie svojich myšlienok a pocitov môže viesť k zníženiu stresu, upokojeniu silných emócií a poskytnutiu úľavy,“ uviedla vo svojom stanovisku polícia. Viac informácií o križovej linky pomoci, ktorá funguje na tel. čísle 0800 500 333, nájdete aj internetovej adrese <https://www.krizovalinkapomoci.sk/o-krizovej-linke-pomoci/>.

(maju)

Šachová partia pre zábavu i poučenie

Biely: **Michal Dolník**

Čierny: **Gorazd Kollárik**

Turnaj: MMSR jednotlivcov mužov a žien

Miesto: Piešťany 18. 7. 2021 (9. kolo)

Otvorenie: Anglická hra (A34)

Organizovanie šachových podujatí v Piešťanoch má svoju dávnu históriu. Už v prvej polovici XX. storočia sa podarilo r. 1912 a 1922 zorganizovať dva medzinárodné turnaje so silným obsadením šachistov vtedajšej svetovej šachovej špičky. Ich hlavným organizátorom bol riaditeľ kúpeľov Ľudovít Winter (* 1870 - 1968), ktorý nadviazal na tradíciu vtedy vo svete veľmi populárnych kúpeľných šachových turnajov. Tiež poznal silu reklamy v kapitalistickej spoločnosti. Takým spôsobom prilákal do kúpeľného mesta množstvo návštevníkov. Aj šachisti si tam mohli liečiť svoje choroby pohybového ústrojenstva. Škoda, že sa v tejto tradícii ďalej nepokračovalo. Ľudovítovu kovovú sochu v sediacej polohe môžu nájsť návštevníci *Kúpeľného ostrova* na zrekonštruovanom *Sklenom moste*. Niektoré samopašné ženy si mu sadnú na jedno koleno a v sexi-polohe s prekříženými nohami i

poodhalenými stehienkami sa nechajú fotografovať, čo je sprevádzané ich hlasitým smiechom. Pán Winter sa proti tomu pravdaže nemôže brániť, a preto sa len usmieva...

V prvej polovici júla (10. - 18. 7. 2021) sa v meste barlolamača konali Medzinárodné majstrovstvá Slovenska jednotlivcov (mužov a žien) v šachu - Slovakia Open Piešťany 2021, ktoré zastrešoval Slovenský šachový zväz, Trnavský samosprávny kraj, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Finančne ich podporili samotné kúpele a ďalší sponzori. Na otvorenie úspešnej akcie prišiel povedať niekoľko povzbudzujúcich

viet aj primátor kúpeľného mesta. Tiež sa hrala hymna Slovenskej republiky. Turnaja sa nakoniec z 90 prihlásených zúčastnilo 87 mužov a žien rôznych vekových kategórií od školopovinných detí až po najstaršieho 89-ročného Piešťanca Jána Čuridlu, ktorému počas partie v 5. kole prišlo nevoľno (vtedy hral s deväťročným chlapcom) a musel z turnaja odstúpiť. Posledný deň sa však prišiel ukázať, aby sme videli, že ešte žije, čo všetkých veľmi potešilo. Nevidiaci šachista z Piešťan Vladimír Orviský urputne bojoval v rohu miestnosti, kde sa len hmatom orientoval na špeciálnej šachovnici určenej pre slepcov. Na jeho pokyn hlasom sprievodca Jozef Chebeň potom vykonal tah na súťažnej šachovnici. Mladá 18-ročná Piešťanka Andrea Slabá nebola zase podľa priezviska taká slabá, pretože získala v silnej konkurencii 50 % bodov. Očakávala sa však masovejšia účasť piešťanských šachistov, keď mohli využiť domáce prostredie. Hralo sa s tempom hry 40 ťahov za 90 min. plus 30 min. na dokončenie partie s 30 sek. bonifikáciou za každý vykonaný ťah v tanečnej sále Balnea Palace na Kúpeľnom ostrove. Tiché prostredie s pravidelne prechádzajúcim elektrickým vláčikom po ceste pred budovou všetkým účastníkom (najviac ich bolo zo Slovenska a ďalší z Českej republiky, Poľska, Maďarska, Ukrajiny a Švajčiarska) vyhovovalo a počas konania majstrovstiev nebol hlavnému rozhodcovi Rastislavovi Diviakovi podaný žiadny oficiálny protest, hoci intenzita osvetlenia nebola nad každým šachovým stolíkom rovnaká a klimatizácia v sále nefungovala, čo sa riešilo otvorením okien s minimálnym prievanom. Okrem hlavného sa konali tiež aj bleskový a rapid turnaj. Zadarmo na pitie sa poskytovala citrónáda. Hralo sa v neskorých popoludňajších hodinách na moderných elektronických šachovniciach, ktoré umožňovali prenos každého duelu prostredníctvom internetu s určitým časovým oneskorením až do počítačov záujemcov o kráľovskú hru napr. aj na Novom Zélande. Leopoldov mal v Piešťanoch len jedného svojho zástupcu, ktorého remízový duel s mladým 10-ročným chlapcom z Bratislavy prinášame v notácii, čím urobíme radosť nielen jemu, ale aj jeho rodičom, ktorí o náš časopis prejavili záujem:

1.f3 Jf6 2.c4 c5 [2. - g6 3.Jc3 Sg7 4.g3 d6 5.Sg2 0-0 6.0-0 Jc6 7.Vb1 a5 8.a3 e5 9.b4 a:b4 10.a:b4 h6 11.d3 Se6 12.b5 Je7 13.Db3 Jd7 14.Sa3 f5 15.Jd2 Vb8 16.e3 g5 Kuraica vs. Smirin, Sarajevo 2002; 2. - e6 3.g3 b6 (3. - d5 4.Sg2 d:c4 5.Da4+ c6 6.D:c4 b5 7.Dc2 Sb7 8.d4 Jbd7 9.Je5 Db6 10.J:d7 J:d7 11.Se3 Sb4+ 12.Jd2 c5 Ivančuk vs. Adams, Wijk aan Zee 2008) 4.Sg2 Sb7 5.0-0 Se7 6.Jc3 0-0 7.d4 Je4 8.Dc2 J:c3 9.D:c3 c5 10.Vd1 d6 11.b3 Sf6 12.Sb2 Dc7 13.Dd2 Vd8 14.d:c5 d:c5 15.Df4 Ja6 16.D:c7 J:c7 17.Je5 S:g2 18.K:g2 Je8 19.e4 Vac8 20.Sc3 g6 =] **3.g3 b6 4.Sg2 Sb7 5.0-0 g6 6.Jc3 Sg7 7.d3 0-0 8.Sf4 d6 9.Dd2 e5** (9. - Dd7 10.Sh6 Jc6 11.Vac1 Vac8 12.Vfd1 Vfd8 13.S:g7 K:g7 14.Jd5 Je5 15.J:f6 e:f6 16.e4

Ve8 17.Je1 f5 18.Jc2 h5 19.f4 Jg4 20.Dc3+ f6 => **10.Sh6 Ve8 11.S:g7 K:g7 12.Jg5 S:g2 13.K:g2 Jc6 14.Jge4 a6 15.J:f6 D:f6 16.Jd5 Dd8 17.f4 f5 18.f:e5 d:e5** (18. - V:e5 19.e3 b5 20.b3 Vb8 21.Vac1 b:c4 22.b:c4 Jb4 23.Jc3 Dg5 24.Vf4 Jc6 25.Jd5 Dd8 => **19.e4 Jd4 20.e:f5 g:f5 21.Je3?!** (21.Vf2 Vc8 22.Vaf1 Vf8 23.De3 Ve8 24.V:f5 J:f5 25.V:f5 Vc6 26.V:e5 V:e5 27.D:e5+ Kf7 28.b4 Dd7 29.Df4+ Kg7 30.b:c5 b:c5 31.De5+ Kf7 32.Db2 De6 33.Db7+ Kg8 34.Db8+ Kg7 35.Jf4 De7 => **21. - Vf8?!** (21. - Df6 22.Kh1 Dh6 23.Vae1 Va7 24.Dg2 Vf7 25. Dd5 Dg6 26.Jg2 De6 27.Jf4 De7 28.Dg2 Dd6 29.Jd5 Kg8 30.Dd2 b5 => **22.Vf2?** Pozri diagram! (22.Vad1! f4 23.Jd5 f3+ 24.Kh1 Dd6 25.Vde1 Kh8 26.Vf2 b5 27.b3 Vf5 28.Da5 Vaf8 29.Dc7 D:c7 30.J:c7 V8f6 31.Jd5 Vh6 32.Jc3 b:c4 33.b:c4 Kg7 34.Je4 Vc6 35.Vb1 +/-) **22. - Va7?!** (22. - f4! 23.g:f4 e:f4 24.Jd5 f3+ 25.Kh1 Dd6 26.Vg1+ Kh8 27.Dg5 Vg8 28.Df6+ D:f6 29.J:f6 V:g1+ 30.K:g1 Kg7 31.Jd5 b5 32.b4 c:b4 33.J:b4 b:c4 34.d:c4 Vc8 35.J:a6 V:c4 36.Vd2 Je6 37.Vb2 Jg5 38.Kf2 Vc3 39.Vb7+ Kf6 40.Vc7 Je4+ 41.Kg1 Ve3 42.Vc6+ Kf5 43.Vc1 Ve2 44.Vf1 Jd2 45.Vf2 Ve1+ 46.Vf1 V:f1 mat) **23.Vaf1 Vaf7?!** (23. - Dg5! 24.Jd5 D:d2 25.V:d2 b5 26.Vdf2 b:c4 27.d:c4 a5 28.b3 a4 29.b:a4 V:a4 30.Jb6 Va7 31.a4 Vb8 32.Vb2 Va6 33.Vfb1 Vb7 34.Kf2 f4 35.g:f4 e:f4 =/+) **24.Jd5 h6 25.De1 Dd6 26.Dd1 b5 27.Dh5 Dg6 28.D:g6+ K:g6 29.b3** s remízou na návrh bieleho.

V anglickej hre (A34) fianketoval biely jedného strelca (4.Sg2) a čierny dvoch (4. - Sb7, 6. - Sg7), lebo v tomto systéme hry nie je určené prísne poradie ťahov, ako ukazujú príklady z veľmajstrovskej praxe. Už v 3. ťahu mohol však čierny postúpiť dámskym pešiakom do stredu: 3.- d5 4.c:d5 J:d5 5.Sg2 Jc7 6.Jc3 Jc6 7.Da4 Sd7! (7. - Dd7? 8.0-0 g6 9.Dc4 b6 10.b4 Sg7 11.Jg5 Je5 12.Db3 c4 13.Da3 Jc6 14.b5! +/-) 8.De4 g6 9.Je5 Sg7 10.J:d7 D:d7 11.0-0 0-0 12.d3 Je6 13.Sd2 Vf8 14.Vac1 Vac8 15.b3 Jed4 16.Sf4 b6 17.Vfd1 h6 s vyrovnaním. V 12. ťahu mohol mladý Miško (trénuje v ŠK Slovan Bratislava) zaútočiť pešiakmi na stred šachovnice: 12.e3 Jbd7 (12. - d5 13.c:d5 J:d5 14.a3 Ve8 15.Vab1 h6 16.J:d5 D:d5 17.b4 c:b4 18.a:b4 Vad8 19.Vfc1 D:d3 20.Db2 Db5 21.J:e5 D:e5 22.D:e5+ V:e5 23.S:c6 S:c6 24.V:c6 Vd7 25.Va1 Ve4 s rovnováhou vo vežovej koncovke) 13.Vad1 Dc7 14.d4 c:d4 15.e:d4 D:c4 16.J:e5 d:e5 17.S:b7 Vad8 18.Sg2 Jc5 19.d5 Jb7 20.Vfe1 Jd6 s pozíciným vyrovnaním. Odskok bieleho jazdca 21.Je3 bol zbytočný, lebo keby bol čierny hral 22. - f4, dostal by sa k silnému útoku a tiež po 23. - Dg5 by mal výhodu. V závere duelu si mohol biely dovoliť otvoriť b-stĺpec: 25.b4 Dd6 26.b:c5 b:c5 27.Kh1 Vb7 28.Dc3 Vf8 29.Dc1 a po chybe čierneho 29. - Vb1?? by vyhral: 30.D:b1 V:b1 31.V:b1 Dd7 32.Vfb2 Jb5 33.Ve2 e4 34.d:e4 Ja3 35.Vc1 f:e4 36.V:e4 Dd8 37.Ve7+ Kg6 38.Vce1 Df8 39.V1e6+ Kg5 40.Kg2 J:c4 41.h4+ Kf5 42.g4+ K:g4 43.Ve4+ Kh5 44.Jf4+. Koncovka z partie po 29.b3 bola už remízová: 29. - Ve8 30.Ve1 Ve6 31.a3 f4 32.g:f4 e:f4 33.V:e6+ J:e6 34.b4 Kg5 35.Vf1 Kg4 36.Ve1 Kf5 37.b:c5 b:c4 38.d:c4 Vg7+ 39.Kf2 J:c5 40.Je7+ Kf6 =.

Po deviatich kolách sa stal víťazom s ôsmimi bodmi mladý 18-ročný medzinárodný majster z Trnavy Samir Sahidi (člen *Klubu šachových nádejí* v Bratislave), ktorého otec pochádza z Afganistanu. Hrali tam aj jeho dvaja bratia. Na záverečnom ceremonáli s prítomnosťou prezidenta SŠZ a riaditeľa piešťanských kúpeľov bolo viacero účastníkov odmenených podľa jednotlivých kategórií finančnými cenami. Tiež sa konali aj sprievodné akcie - živý šach pred kinom a pri kúpeľnom komplexe *Balnea Palace*, kde živé osoby v dobových kostýmoch stvárňovali priebeh partie dvoch šachistov (jedným z nich bol bývalý tenista Karol Kučera) spojeného s komentárom. Okrem príjemných spomienok zo stretnutia so svojimi priateľmi si každý účastník odniesol domov reklamné pero sponzora, ktorým si zapisoval do blanketu svoje partie. Opäť sa naplnilo heslo šachistov: *Gens una sumus* - Všetci sme jedna rodina.

(GK)

Šachové okienko

Zo známych slovenských matematikov z vysokých škôl okrem Olivera Ralíka, Ivana Garaja a ďalších sa zaoberá kompozičným šachom aj **Bohuslav Sivák** (* 18. 8. 1951 vo Vrútkach), ktorý pôsobil viacero rokov ako docent na Fakulte prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. S prvotinou začínal ešte ako 17-ročný a celkovo uverejnil najmenej sto šachových skladieb rôzneho žánru. V turnajoch získal za svoje skladby viacero vyznamenaní a niekoľko cien. Bol aj rozhodcom niekoľkých skladateľských súťaží. V Albumoch FIDE 1914 - 2015 získal 1,67 bodu. V rokoch 1974 a 1978 nečakane na seba upozornil tromi prvými cenami získanými v súťažiach šachových štúdií usporiadanými denníkom Pravda. Jednu z nich, ktorá získala II. cenu s odosielacou lehotou 9. 1. 1978, predkladáme naším riešiteľom na vyriešenie. Čierny hrozí premenou svojho pešiaka na dámu, čomu nemôže biely priamo zabrániť, a preto vymyslel svoju záchranu v pate, ak by čierny premenil pešiaka na dámu alebo vežu. Ak však premena sa uskutoční na ľahkú figúru, tak potom hra pokračuje ďalej a skončí sa pozičnou remízou. Biely začne a vynúti remízu!

Z Bohušovej bohatej kompozičnej tvorby v notácii uvádzame mnohotažku: biely - Kb3 Dg3 Jc4 Pe7 (4), čierny - Ke6 Df7 Va7 Vc1 Sf2 Pa6 b5 (7). Biely začne a dá mat najneskôr 11. ťahom! V riešení nasleduje desať šachov v presnom poradí a nakoniec mat (modelový) jazdcom (Riešenie: **1.De5+!** Kd7 2.Dd6+ Kc8 3.Dd8+ Kb7 4.Dd7+ Kb8 5.e8D+ D:e8 6.D:e8+ Kc7 7.De7+ Kc6 8.Dd6+ Kb7 9.Dd7+ Kb8 10.Dd8+ Kb7 11.Ja5 mat). Skladba bola uverejnená a získala špeciálnu cenu v dvojročnej súťaži (2004 - 2005) šachovej rubriky denníka Pravda.

Pripájame ešte trojtažku zo šachovej rubriky v denníku Práca z r. 2000: biely - Ke2 Vf5 Se6 Jd5 Jf3 Pc4 g4 (7), čierny - Ke4 Vf8 Vg8 Sb7 Jg7 Pb4 c3 d6 f4 g5 h6 (11). Biely začne a dá mat najneskôr 3. ťahom! Riešenie: **1.Vf6!** hrozí 2.Sf5+ J:f5 3.Ve6 mat, 1. - Ve8 2.V:f4+ g:f4 3.Jf6 mat, 1. - Sc8 2.J:c3+ b:c3 3.Sd5 mat. Námetom sú obete bielych figúr kvôli odblokovaniu matového poľa.

V súvislosti s naším jubilantom sa môžeme zastaviť pri spojení dvoch slov: Matematika a šach. Čo majú spoločné? Ak poznáme vo svojom okolí viacero matematikov, tak môžeme zistiť, že nie každý z nich inklinuje ku kráľovskej hre a zase opačne, nie každý šachista bol aj dobrým matematikom. Niekedy však vyjde oboje,

Skladba č. 58

Bohuslav Sivák

Pravda C 9. 1. 1978

Biely remizuje (6 - 3)

ako sa stalo aj pri našom Bohušovi. Tiež dvaja exmajstri sveta v šachu Emanuel Lasker a Max Euwe sa v civilnom povolani zaoberali matematikou. V druhej polovici XX. storočia spojila matematiku a šach tvorba programov pre šachové počítače, kam sa zamerl aj exmajster sveta Michail Botvinnik. Mnohí šachoví experti vtedy neverili, že niekedy stroje dokážu na šachovnici poraziť človeka. Vynikajú rýchlosťou prepočtov jednotlivých variantov a aj ich dĺžkou v počte ťahov. Ich pamäť je prakticky neobmedzená a hlavne nepodliehajú únave i vplyvom okolia pri hre. Potrebujú pre svoju činnosť len elektrinu a vhodné chladenie na udržanie primeranej teploty. Dokážu veľmi rýchlo si prezrieť svoju knižnicu, kde majú uložené veľké množstvo dostupných partíí (vrátane svojho súpera) a určiť podľa nej optimálny postup - výber najsilnejších ťahov podľa svojho vyhodnotenia. Už teraz sa dokáže umelá inteligencia sama naučiť podľa pravidiel za niekoľko hodín tak hrať šach, čo človek nedokáže za celý svoj život a ešte sa pritom aj zdokonaľovať. Ak sme doteraz mysleli na praktický (hraný) šach, tak stroje vynikajú rýchlosťou a presnosťou aj pri riešení šachových skladieb či nebudaj ich skladaní. Súbežne s rýchlym technickým pokrokom a miniaturizáciou sa objavilo aj veľa podvodníkov, za ktorých stroje pri súťažiach hrajú šach, riešia šachové úlohy a oni len vykonávajú ťah na šachovnici. Korešpondenčný šach sa stal súperením šachových programov. Šachisti sú pri ňom na druhom mieste. Takéto partie majú však vysokú teoretickú hodnotu. Posúvajú šachovú teóriu ďaleko dopredu. Všeobecne môžeme napísať, ak považujeme šach nielen za hru, ale aj vedu, že obe vedné disciplíny, matematika a šach, sa niekedy stávajú ľudskou vášňou, ktorej sa dokáže človek venovať celý svoj život a prakticky až do svojej smrti.

Pri príležitosti významného životného jubilea želáme Bohušovi Sivákovi pevné zdravie primerane jeho veku, rodinnú pohodu, nech ho aj naďalej baví skladanie šachových úloh pre riešiteľov a táto vášň ho bude sprevádzať životom i naďalej! Nech zostane ešte dlho medzi nami! To mu želajú všetci riešitelia Šachového okienka v leopoldovskom dvojmesačníku.

Riešenie pošlite na e-adresu: casopis@leopoldov.sk alebo priamo na MsÚ v Leopoldove do 10. 10. 2021. Jeden vyžrebovaný riešiteľ bude finančne odmenený. Ako výherca za správne vyriešenie skladby č. 56 bol vyžrebovaný 56 Zdeněk Libiš z Kunštátu. Ako výherca za správne vyriešenie skladby č. 57 bol vyžrebovaný Ivan Garaj z Bratislavy. Obidvom blahoželáme!

Riešenie skladby č. 57 (Ančin):1.e8J! hr. 2.Jd6+ J:d6 3.Dd4 a 3.D:f4 mat (2. - S:d6 3.Dd4 mat), 1. - Je6 2.Dd4+ J:d4+ 3.Jf6 mat, 1. - Vd3 2.V:b4+ Vd4+ 3.d3 mat (1. - Vd5 2.S:g6+ f:g6 3.D:f4 mat). Strategická trojťažka s premenou bieleho pešiaka na slabšiu figúru. Andrej Ančin bol človek bez vysokoškolských či vedeckých titulov pred a za menom, ale určite s vysokým IQ.

(GK)

časopis obyvateľov Leopoldova

Ročník: 35. Vydáva: Mesto Leopoldov. Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Hlohovská cesta 2, 920 41 Leopoldov; IČO: 00312703. Redakčná rada: Juraj Hladký – predseda, Mária Kusá, Kristína Bajtalová, Martin Jurčo. Telefón: 033/734 22 07. Fax: 033/734 23 88, casopis@leopoldov.sk. Vychádza šesťkrát ročne. Inzercia v redakcii. Nepredajné. Náklad: 800 ks. Tlač: VM-print Leopoldov. Distribúcia: Rozširuje sieť domácich predajcov. Evidenčné číslo: EV 4016/10, ISSN 1339-4290. Vyšlo: september 2021

Foto: J. Hladký, K. Bajtalová, V. Moravčík